

УДК 342.922

DOI: 10.36550/2522-9230-2023-15-116-121

Стебловський Вячеслав Володимирович,
аспірант кафедри права та правоохоронної діяльності
Центральноукраїнського державного університету
імені Володимира Винниченка
e-mail: vsteblovskiy@cuspu.edu.ua
<https://orcid.org/0009-0000-2946-5459>

ПОНЯТТЯ, ПРИНЦИПИ ТА СКЛАДОВІ БЕЗПЕКОВОГО СЕРЕДОВИЩА ЯК ОБ'ЄКТА АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Стаття присвячена аналізу сутності, ключових принципів та компонентів безпекового середовища як важливого об'єкта адміністративно-правового регулювання. У статті розглядаються поняття та характеристики безпекового середовища, його вплив на соціально-економічні та екологічні процеси сучасного суспільства.

Актуальність безпекового середовища як об'єкта адміністративно-правового регулювання зумовлена суспільними викликами та загрозами, що потребують ефективних механізмів управління та контролю.

Вказано, що ефективне адміністративно-правове регулювання сприяє забезпеченню сталого розвитку, зростанню довіри громадян до державних інституцій та забезпеченню високого рівня безпеки для всього суспільства.

Мета адміністративно-правового регулювання безпекового середовища в соціально-економічній сфері полягає в забезпеченні безпеки та прав громадян, попередженні конфліктів та ризиків, створенні стабільного середовища, ефективному управлінні ризиками та забезпеченні відповідальності, а також підвищенні довіри до державних інституцій.

Визначено, що адміністративно-правове регулювання дозволяє встановити пріоритети та стратегічні напрямки забезпечення безпеки в різних сферах суспільства, враховуючи специфіку та потреби країни та відіграє роль системи координації, контролю та реагування на можливі загрози, ризики та кризові ситуації в суспільстві.

Надано авторське визначення категорії «безпекове середовище» як умови, за яких діяльність людей, підприємств, установ та суспільних груп здійснюється без підтримки небезпеки для життя, здоров'я, майна, природи та стійкості соціальних відносин. Сутність безпекового середовища полягає у створенні сприятливих умов для розвитку, які виключають або мінімізують можливі ризики та загрози. Виділено і охарактеризовано складові безпекового середовища: економічна безпека, соціальна безпека, екологічна безпека, політична безпека, інформаційна безпека.

Визначено та обґрунтовано цілі, принципи адміністративно-правового регулювання безпекового середовища в соціально-економічній сфері.

Ключові слова: безпекове середовище, адміністративно-правове регулювання, принципи, складові, соціально-економічний розвиток.

Steblovskiy V. CONCEPTS, PRINCIPLES AND COMPONENTS OF THE SECURITY ENVIRONMENT AS AN OBJECT OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION

The article is devoted to the analysis of the essence, key principles and components of the security environment as an important object of administrative and legal regulation. The article examines the concepts and characteristics of the security environment, its impact on the socio-economic and ecological processes of modern society.

The relevance of the security environment as an object of administrative and legal regulation is determined by social challenges and threats that require effective management and control mechanisms.

It is indicated that effective administrative and legal regulation contributes to sustainable development, increasing citizens' trust in state institutions and ensuring a high level of security for the entire society.

The purpose of administrative and legal regulation of the security environment in the socio-economic sphere is to ensure the safety and rights of citizens, prevent conflicts and risks, create a stable environment, effectively manage risks and ensure responsibility, as well as increase trust in state institutions.

It was determined that administrative and legal regulation allows establishing priorities and strategic directions for ensuring security in various spheres of society, taking into account the specifics and needs of the country and plays the role of a system of coordination, control and response to possible threats, risks and crisis situations in society.

The author's definition of the category "security environment" is given as the conditions under which the activities of people, enterprises, institutions and social groups are carried out without the support of danger to life, health, property, nature and stability of social relations. The essence of a safe environment is to create favorable conditions for development, which exclude or minimize possible risks and threats. The components of the security environment are identified and characterized: economic security, social security, environmental security, political security, information security.

The goals and principles of administrative and legal regulation of the security environment in the socio-economic sphere are defined and substantiated.

Keywords: security environment, administrative and legal regulation, principles, components, socio-economic development.

Постановка проблеми. Сучасний світ вимагає зосередження уваги на забезпеченні безпеки у різних сферах життя, включаючи економіку, соціальні відносини та довкілля. Безпекове середовище є
Випуск 15. 2023

ключовим фактором для сталого розвитку суспільства.

Актуальність безпекового середовища як об'єкта адміністративно-правового регулювання надзвичайно важлива в сучасному світі, оскільки суспільство стикається з різноманітними викликами та загрозами, що потребують ефективних механізмів управління та контролю.

Забезпечення безпекового середовища є передумовою для сталого розвитку та процвітання суспільства. Розширення глобального співробітництва, зростання міжнародної торгівлі та економічних зв'язків, зміни клімату, кіберзагрози, соціальні конфлікти – це лише деякі з факторів, що можуть негативно вплинути на безпекове середовище. Адміністративно-правове регулювання дозволяє виявляти, аналізувати та здійснювати контроль за ризиками та загрозами, забезпечуючи відповідний рівень захисту.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Правові засади економічної безпеки і механізм її забезпечення відображені в наукових працях дослідників: А. Гальчинського, В. Авер'янова, Ю. Битяка, Т. Гуржія, В. Колпакова, Т. Коломоєць, В. Ортинського, Г. Стеценка та інших. Принципи адміністративно-правового регулювання розглядалися науковцями: Ю. П. Битяк, Т. О. Коломоєць, В. К. Колпаков, Р. С. Мельника та іншими. Соціальна безпека та її забезпечення розглядалися: І. Білоус, В. Гошовська, І. Корж, О. Сидорчук, О. Новікова, Н. Коленда та іншими вченими. Вивчення процесів адміністративно-правового регулювання безпекового середовища було предметом досліджень багатьох вчених (С. П. Пономарьов, В. І. Андрейцев, А. Г. Бобкова, В. А. Лазаренко, М. В. Шульга), проте, принципи та складові безпекового середовища залишилися поза увагою.

Адміністративно-правове регулювання безпекового середовища є важливою функцією у забезпеченні стабільності політичної ситуації та зміцненні національної безпеки держави. Дієвий контроль за додержанням прав та свобод громадян, запобігання ризикам екстремізму, тероризму та інших загроз – це складові безпекового середовища, які потребують системного підходу та відповідних нормативно-правових актів.

Отже, актуальність вивчення безпекового середовища як об'єкта адміністративно-правового регулювання наголошує на необхідності постійного вдосконалення механізмів управління ризиками та загрозами в різних сферах суспільного життя. Ефективне адміністративно-правове регулювання сприяє забезпеченню сталого розвитку, зростанню довіри громадян до державних інституцій та забезпеченню високого рівня безпеки для всього суспільства.

Мета статті полягає в розкритті поняття та значення безпекового середовища як об'єкта адміністративно-правового регулювання, а також в ідентифікації основних принципів та складових, що допомагають забезпечити сталу безпеку та стійкий розвиток у сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження. «Безпека виступає важливою характеристикою стійкості, невразливості економічної системи країни, стабільності процесів розширеного самовідтворення національної економіки для збалансованого задоволення потреб громадян, суспільства і держави на певному визначеному рівні та часовому проміжку, протидії економічній дестабілізації під впливом внутрішніх і зовнішніх чинників, а також забезпечення конкурентоспроможності національної економіки у світовій системі господарювання» [8, с. 26—27].

Розглянемо поняття та сутність безпекового середовища. Закон України «Про національну безпеку України» визначає національну безпеку як захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечується сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам, зокрема тероризму, екстремізму, різного роду катастроф» [7].

На думку В. Г. Фатхудінова, безпекове правове середовище — це сукупність характеристик права, що діють у просторовому та часовому вимірах відповідно до дії безпекового простору суспільства [10].

На нашу думку, безпекове середовище – це умови, за яких діяльність людей, підприємств, установ та суспільних груп здійснюється без підтримки небезпеки для життя, здоров'я, майна, природи та стійкості соціальних відносин. Сутність безпекового середовища полягає у створенні сприятливих умов для розвитку, які виключають або мінімізують можливі ризики та загрози.

Середовище безпеки є багатограним, постійно змінюється. О. І. Остапенко звертає увагу на те, що: «1) безпека людини, суспільства і держави є основою життєдіяльності країни, з урахуванням відносин, що пов'язані з використанням джерел, які є загрозою природного і техногенного змісту; 2) українське суспільство є основною первинною системою забезпечення безпеки людини, що впливає на реалізацію особою своїх потреб і законних інтересів; 3) забезпечення безпеки передбачає створення та функціонування оптимальної і динамічної за напрямками діяльності структури з відповідним нормативно-правовим забезпеченням, що дозволить регулювати відносини у сфері безпеки із запобіганням загроз та ризиків і створенням належних умов для життєдіяльності людини, суспільства і держави» [5, с. 245].

«Існує декілька ознак, що характеризують поняття «безпека», а саме: а) нормативно-правові (відсутність ризику, загроз і небезпек); б) технічні правила захищеності (відповідність технічним нормам, правам, параметрам); в) дотримання певного стану безпеки конкретної діяльності (авіаційна безпека, безпека дорожнього руху, безпека мореплавства, радіаційна безпека тощо); г) інформаційна безпека (захищеність інформації); д) правова безпека, особиста, суспільна, державна (особистості, суспільства, держави)» [6, с. 16].

Слід зауважити, що безпекове середовище формується на основі сукупності системних елементів, які забезпечують його цілісність. Тому, можна виділити основні складові безпекового середовища:

1. Економічна безпека, яка полягає у забезпеченні стійкого економічного розвитку, створення підґрунтя для мінімізації фінансових ризиків для підприємств всіх організаційно-правових форм власності та інвесторів.

2. Соціальна безпека, яка передбачає соціальні гарантії з боку держави, охорону прав і свобод, безпеку та добробут громадян, гарантування соціальних прав, доступу до освіти, охорони здоров'я та соціальних послуг.

3. Екологічна безпека — це збереження живої природи та довкілля, мінімізація впливу людської діяльності на навколишнє середовище, а також ефективне використання природних ресурсів та надр.

4. Політична безпека має ґрунтуватися на збереженні стабільності політичної ситуації, дотримання верховенства права, створенні умов для мінімізації загроз національній безпеці та суверенітету держави.

5. Інформаційна безпека — передбачає персональний захист інформації від несанкціонованого доступу, забезпечення кібербезпеки та запобігання дезінформації, протидія кіберзлочинності.

Нормативно-правове забезпечення національної безпеки визначається В. О. Копанчук, як «процес створення і підтримки в необхідних межах конструктивних організаційно-функціональних характеристик системи національної безпеки за допомогою впорядковуючого впливу нормативно-правових засобів» [4].

Мета адміністративно-правового регулювання безпекового середовища полягає у встановленні та забезпеченні ефективних норм, принципів та механізмів для забезпечення безпеки, захисту прав та інтересів громадян, а також попередження та зменшення ризиків, пов'язаних зі загрозами, які можуть виникнути в соціально-економічній сфері та інших сферах життєдіяльності суспільства.

Дослідники Ю. С. Шемшученко та С. В. Бобровник вказують, що «правове регулювання – це один із основних засобів державного впливу на суспільні відносини з метою їх упорядкування в інтересах людини, суспільства і держави» [12, с. 40–41].

Варто відмітити думку О. Торонько, що «за допомогою адміністративно-правового регулювання сфери економіки держава зможе забезпечити безпеку громадян від можливих несприятливих наслідків ведення господарської діяльності, а також здійснити захист прав споживачів від неправомірних дій комерційних організацій, створити стабільні макроекономічні процеси, що водночас сприятиме формуванню державних матеріальних резервів» [9 с. 126].

Основні цілі адміністративно-правового регулювання безпекового середовища в соціально-економічній сфері включають: забезпечення безпеки громадян: Головною метою є захист прав та безпеки громадян, забезпечення їхнього життя, здоров'я, достоїнства та інших конституційних прав; запобігання конфліктам та загрозам: Регулювання спрямоване на виявлення та попередження можливих конфліктів, загроз та ризиків, які можуть виникнути через недостатній контроль або незаконні дії; створення стабільного і прозорого середовища: Метою є створення стабільного та прозорого соціально-економічного середовища, де бізнес, громадяни та державні органи можуть співпрацювати на рівних умовах; забезпечення ефективного управління ризиками: регулювання допомагає визначити та управляти ризиками, зменшуючи можливі негативні наслідки та впливи на громадян та економіку; гарантування правової відповідальності: Метою є створення механізмів відповідальності за порушення норм безпекового регулювання, що сприяє дотриманню законів та правил; підвищення довіри до державних інституцій: Регулювання сприяє забезпеченню довіри громадян до діяльності державних органів у сфері забезпечення безпеки.

Отже, безпекове середовище є складним та багатогранним поняттям, яке охоплює економічні, соціальні, екологічні, політичні та інші аспекти життя суспільства. Забезпечення безпекового середовища вимагає взаємодії державних органів, громадськості, бізнесу та інших суб'єктів для виявлення, аналізу та усунення можливих ризиків та загроз. Важливість розвитку та реалізації адміністративно-правових механізмів регулювання безпекового середовища наголошує на необхідності спільних зусиль для забезпечення сталого розвитку та добробуту суспільства.

Необхідність адміністративно-правового регулювання безпекового середовища в сучасному суспільстві є критично важливою, оскільки забезпечення безпеки громадян, захист їх прав та інтересів, а також збалансоване управління ризиками та загрозами стають важливими завданнями держави та її органів влади. Досягнення стійкого розвитку, забезпечення соціальної справедливості, зниження ризиків для національної безпеки та ефективного функціонування економічних та соціальних систем вимагають належного адміністративно-правового регулювання безпекового середовища.

Основні аспекти необхідності адміністративно-правового регулювання безпекового середовища включають:

1. Захист прав та свобод громадян. Адміністративно-правове регулювання дозволяє встановлювати стандарти безпеки, які забезпечують захист прав та свобод громадян. Це стосується як особистої безпеки, так і захисту конфіденційності, приватності та інших гарантій.

2. Забезпечення стабільності — допомагає запобігати та врегульовувати ситуації, що можуть призвести до внутрішніх та зовнішніх загроз для стабільності суспільства, економіки та політичної системи.

3. Мінімізація ризиків. Адміністративно-правове регулювання дозволяє ідентифікувати потенційні

ризиків та вживати необхідні заходи для їх запобігання або зменшення. Це стосується як екологічних ризиків, так і економічних та соціальних.

4. Захист національної безпеки — допомагає органам державної влади управляти загрозами для національної безпеки, включаючи терористичні дії, кіберзагрози, ризики на енергетичному та економічному рівнях.

5. Створення рівних умов. Регулювання безпекового середовища сприяє створенню рівних умов для всіх громадян та суб'єктів господарювання, запобігаючи незаконній конкуренції, дискримінації та іншим негативним явищам.

6. Забезпечення довіри громадян. Адміністративно-правове регулювання сприяє забезпеченню довіри громадян до державних інституцій та систем управління, оскільки воно демонструє ефективність, прозорість та відповідність нормам та цінностям суспільства.

Таким чином, адміністративно-правове регулювання безпекового середовища є невід'ємною складовою сталого розвитку суспільства. Воно допомагає запобігати та мінімізувати ризики, забезпечує захист прав та інтересів громадян, сприяє створенню стабільності та довіри в суспільстві, а також гарантує національну безпеку та рівні умови для всіх. Крім того, адміністративно-правове регулювання безпекового середовища має ґрунтуватися, у першу чергу, на управлінському контролі з боку державних органів за соціально-економічними процесами в країні. Як справедливо вказує, О. В. Черненко «мета управлінського контролю в менеджменті — забезпечити відповідність поточних показників діяльності організації до запланованих. Контроль є дієвим зворотнім зв'язком управлінського процесу, який показує наскільки успішно виконано поставлені плани і рішення персоналом» [11, с. 215—216].

Отже, роль адміністративно-правового регулювання безпекового середовища полягає в створенні та забезпеченні ефективної системи норм, правил і заходів для забезпечення безпеки, захисту прав та інтересів громадян, а також забезпечення контролю, стабільності та розвитку соціально-економічного середовища.

Варто зазначити, що адміністративно-правове регулювання безпекового середовища ґрунтується на відповідних принципах. «Оскільки, принципи адміністративного права — це керівні засади, які визначають зміст і спрямованість адміністративно-правового регулювання суспільних відносин» [1].

Зокрема, ряд вчених М. В. Ковалів, С. С. Єсімов, І. Р. Курилін, В. Р. Гладун виділяють наступні принципи адміністративно-правового режиму економічної безпеки є: 1) принцип свободи підприємництва чи свободи економічної діяльності; 2) принцип вільного переміщення товарів, фінансових засобів і послуг; 3) принцип підтримки конкуренції; 4) принцип рівності форм власності та забезпечення її захисту; 5) принцип єдності економічного простору [3, с. 32].

Можна виділити основні принципи адміністративно-правового регулювання безпекового середовища в соціально-економічній площині: 1) принцип законності. Регулювання безпекового середовища здійснюється на основі відповідних нормативно-правових актів, що діють на території України. Всі заходи повинні відповідати встановленим законам, нормам та правилам; 2) принцип пропорційності. Правові заходи забезпечення безпеки повинні бути адекватними існуючим загрозам та ризикам. Тобто, обсяг та інтенсивність регулювання повинні відповідати обґрунтованому рівню потенційних небезпек; 3) принцип превентивності. Адміністративно-правові заходи передбачають невідкладні дії для попередження виникнення ризиків та підтримку умов безпечної діяльності; 4) принцип правової відповідальності. Органи влади, суб'єкти господарювання та громадяни несуть адміністративну, цивільну та кримінальну відповідальність за дотримання встановлених норм та правил безпеки. Порушення цих норм та правил може вести до правової відповідальності; 5) принцип публічності. Норми і заходи, спрямовані на забезпечення безпеки, повинні бути представлені у відкритих джерелах інформації для ознайомлення громадян та організацій. Це сприяє взаємному контролю та довірі; 6) принцип координації. Різні органи влади, організації та суб'єкти господарювання повинні співпрацювати та координувати свої дії для досягнення загальної мети – забезпечення безпеки; 7) принцип участі громадськості. Люди та громадські організації мають право брати участь у формуванні та контролі норм та заходів, що стосуються безпекового середовища; 8) принцип інноваційності. Вимагає використання сучасних технологій, методів та підходів для забезпечення ефективності регулювання та адаптації до нових викликів.

Охарактеризовані принципи є важливою основою для розробки та впровадження ефективних адміністративно-правових механізмів регулювання безпекового середовища в соціально-економічній сфері.

Адміністративно-правове регулювання дозволяє визначити пріоритети та стратегічні напрямки забезпечення безпеки в різних сферах суспільства, враховуючи специфіку та потреби країни. Воно відіграє роль системи координації, контролю та реагування на можливі загрози, ризики та кризові ситуації. Адміністративні органи та органи правопорядку взаємодіють, розробляють та впроваджують ефективні механізми реагування на виклики безпекового характеру, що впливають на життя, здоров'я, майно, природу та стабільність соціальних відносин. Таке регулювання також гарантує створення прозорих, чітких та законних умов для ведення діяльності в різних сферах суспільства. Воно сприяє підвищенню довіри до державних інституцій, захисту прав та інтересів громадян, створенню сприятливого середовища для бізнесу та інвестицій.

Висновки. Адміністративно-правове регулювання безпекового середовища є комплексом законодавчих, організаційних, контрольних та виконавчих заходів, спрямованих на створення і забезпечення

безпечного та стабільного соціально-економічного середовища відповідно до встановлених норм, правил і стандартів.

Сутність адміністративно-правового регулювання безпекового середовища полягає у встановленні та здійсненні механізмів та інструментів, які дозволяють забезпечити належний рівень безпеки громадян, їхніх прав і інтересів в соціально-економічній сфері. Це включає розробку та прийняття нормативних актів, які визначають права та обов'язки суб'єктів, що здійснюють господарську та іншу діяльність, а також організаційних заходів для контролю за дотриманням цих норм.

Мета адміністративно-правового регулювання безпекового середовища в соціально-економічній сфері полягає в забезпеченні безпеки та прав громадян, попередженні конфліктів та ризиків, створенні стабільного середовища, ефективному управлінні ризиками та забезпеченні відповідальності, а також підвищенні довіри до державних інституцій.

Адміністративно-правове регулювання безпекового середовища спрямоване на попередження, реагування та мінімізацію можливих ризиків, вирішення конфліктів та забезпечення відповідальності за порушення встановлених норм. Воно також орієнтоване на забезпечення стабільності та розвитку соціально-економічного середовища, збереження життєдіяльності громадян та підтримку економічного зростання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Адміністративне право. Загальна частина : Мультимедійний навчальний посібник. Національна академія внутрішніх справ. Київ. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/adm_pravo_zch/nm/lec1.html
2. Дараганова Н. В. Поняття адміністративно-правове регулювання охорони праці в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право.* 2015. Вип. 35(2). С. 98—101.
3. Ковалів М. В., Єсімов С. С., Курилін І. Р., Гладун В. Р. Принципи адміністративно-правового регулювання забезпечення економічної безпеки у контексті Стратегії національної безпеки України. *Law & Sciences — Право та науки.* 2018. № 1. С. 28—33.
4. Копанчук В. О. Нормативно-правове забезпечення державної політики національної безпеки та громадського порядку України. *Державне управління: удосконалення та розвиток.* 2017. № 12. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1610>.
5. Остапенко О. І. Адміністративно-правова природа безпеки населення України. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична.* 2021. Випуск 30. С. 234—246.
6. Пономарьов С. П. Адміністративно-правове забезпечення діяльності сектору безпеки і оборони України: монографія Харків : Майдан, 2018. 470 с.
7. Про національну безпеку України : Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
8. Сидорчук О. Г. Соціальна безпека: державне регулювання та організаційно-економічне забезпечення : монографія. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2018. 492 с.
9. Тронько О. Адміністративно-правове регулювання в галузі економіки. *Підприємництво, господарство і право.* 2017. № 5. С. 124-127.
10. Фатхутдінов В. Г. Правовий зміст забезпечення громадської безпеки. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція.* 2018. Вип. 31. С. 48—51.
11. Черненко О. В. Уточнення змісту контролю як управлінської функції менеджменту організації. *Збірник наукових праць «Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки».* 2019/12. № 3(36). С. 207—218. URL: [https://economics.kntu.kr.ua/pdf/3\(36\)/22.pdf](https://economics.kntu.kr.ua/pdf/3(36)/22.pdf)
12. Шемшученко Ю. С., Бобровник С. В. Правове регулювання. *Юридична Енциклопедія / редкол. : Ю. С. Шемшученко (голова) та ін. Київ : Укр. енциклопедія, 2003. Т. 5. С. 40—41.*

REFERENCES:

1. Natsionalna akademiia vnutrishnikh sprav. (2017). *Administrativne pravo. Zahalna chastyna.* [Administrative Law. General part]. *Multymediyni navchalnyi posibnyk.* Retrieved from: https://arm.naiu.kiev.ua/books/adm_pravo_zch/nm/lec1.html [in Ukrainian].
2. Darahanova, N.V. (2015). *Poniattia Administrativno-pravove rehuliuвання okhorony pratsi v Ukraini.* [The concept of administrative and legal regulation of labor protection in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii : Pravo.* Vyp. 35(2). 98—101. [in Ukrainian].
3. Kovaliv, M.V., & Yesimov, S.S., & Kurylin, I.R., & Hladun, V.R. (2018). *Pryntsy py administrativno-pravovoho rehuliuвання zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky u konteksti Stratehii natsionalnoi bezpeky Ukrainy.* [Principles of administrative and legal regulation of economic security in the context of the National Security Strategy of Ukraine]. *Law & Sciences — Pravo ta nauky.* № 1. 28—33. [in Ukrainian].
4. Kopanchuk, V. O. (2017). *Normativno-pravove zabezpechennia derzhavnoi polityky natsionalnoi bezpeky ta hromadskoho poriadku Ukrainy.* [Regulatory and legal support of the state policy of national security and public order of Ukraine]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok.* № 12. Retrieved from: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1610> [in Ukrainian].
5. Ostapenko, O.I. (2021). *Administrativno-pravova pryroda bezpeky naselennia Ukrainy.* [The administrative and legal nature of the security of the population of Ukraine]. *Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu ta prava. Serii ekonomichna. Serii yurydychna.* Vypusk 30. 234—246. [in Ukrainian].

6. Ponomarov, S. P. (2018). Administratyvno-pravove zabezpechennia diialnosti sektoru bezpeky i oborony Ukrainy. [Administrative and legal support of the activity of the security and defense sector of Ukraine]. *Monohrafiia*. 470. [in Ukrainian].
7. Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy. (2018, June 21). [On the national security of Ukraine]. *Zakon Ukrainy № 2469-VIII*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> [in Ukrainian].
8. Sydorchuk, O. H. (2018). Sotsialna bezpeka: derzhavne rehuliuвання ta orhanizatsiino-ekonomichne zabezpechennia. [Social security: state regulation and organizational and economic support]. *Monohrafiia*. 492. [in Ukrainian].
9. Tronko, O. (2017). Administratyvno-pravove rehuliuвання v haluzi ekonomiky. [Administrative and legal regulation in the field of economics]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. № 5. 124-127. [in Ukrainian].
10. Fatkhutdinov, V. H. (2018). Pravovyi zmist zabezpechennia hromadskoi bezpeky. [Legal content of ensuring public safety]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Seriiia : Yurysprudentsiia*. Vyp. 31. 48—51. [in Ukrainian].
11. Chernenko, O. V. (2019). Utochnennia zmistu kontroliu yak upravlinskoï funktsii menedzhmentu orhanizatsii. [Clarification of the content of control as a management function of the organizations management]. *Zbirnyk naukovykh prats «Tsentralnoukrainskyi naukovyi visnyk. Ekonomichni nauky»*. 2019/12. № 3(36). 207—218. Retrieved from: [https://economics.kntu.kr.ua/pdf/3\(36\)/22.pdf](https://economics.kntu.kr.ua/pdf/3(36)/22.pdf) [in Ukrainian].
12. Shemshuchenko, Yu. S., & Bobrovnyk, S. V. (2003). Pravove rehuliuвання. [Legal regulation]. *Yurydychna Entsyklopediia*. [Legal Encyclopedia]. T. 5. 40–41. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 3.11.2023

УДК 342.9

DOI: 10.36550/2522-9230-2023-15-121-126

Ширган Вадим Володимирович,
аспірант Київського національного економічного
університету імені Вадима Гетьмана
кафедри публічного та міжнародного права
e-mail: platon.shahov@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0007-0704-8284>

РЕТРОСПЕКТИВА ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ 112

Дана наукова стаття присвячена історичним та організаційно-правовим передумовам впровадження системи 112 в Україні. Досліджено ретроспективу та основні етапи впровадження системи 112. Вперше питання про створення такої служби постало ще у 1976 році, коли Європейська конференція адміністрацій пошти та телекомунікацій запропонувала використовувати номер 112 як єдиний загальноєвропейський телефонний номер екстреного виклику. З 1991 по 1996 роки відбувалося становлення цієї служби в Європі, а з 2008 року розпочато цей процес і в Україні. Визначено мету створення та впровадження системи 112, як ефективну та оперативну організацію надання екстреної допомоги населенню в разі загрози виникнення або виникнення екстрених ситуацій, що загрожують здоров'ю, життю, майну або навколишньому природному середовищу, громадському порядку, інших небезпечних подій. Прагнення України інтегруватися до Європейського Союзу ставить перед органами державного управління завдання не тільки у сфері гармонізації українського законодавства з європейським, а й у сфері створення організаційних структур, обов'язкових для кожної країни Європейського Союзу, яким повинен стати орган, відповідальний за формування та реалізацію державної політики у сфері екстреної допомоги населенню, у тому числі забезпечення інформаційної взаємодії служб екстреного реагування. Проаналізовано міжнародно-правові зобов'язання України у сфері європейської інтеграції, правові, технічні та організаційні питання регулювання створення, впровадження й забезпечення функціонування системи 112, у тому числі створення нормативно-правової бази з питань визначення правових та організаційних засад функціонування системи 112, створення організаційно-інституційної структури та інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури системи 112.

Ключові слова: адміністративно-правове регулювання, правове регулювання, Система 112, екстрена допомога населенню, захист прав та свобод населення.

Shyrhan V. RETROSPECTIVE OF IMPLEMENTATION OF THE SYSTEM 112

Abstract. This scientific article is devoted to the historical, organizational and legal prerequisites for of the implementation of the System 112 in Ukraine. The retrospective and main stages of the implementation of the System 112 were indicated. For the first time, the question of creating such a service arose back in 1976, when the European Conference of Postal and Telecommunications Administrations proposed using the number 112 as a single European emergency telephone number. From 1991 to 1996, the formation of this service took place in Europe, and since 2008, this process has been started also in Ukraine. Was determined the purpose of creating and implementing the System 112 – the effective and operational organization of providing emergency assistance to the population in the event of the threat of occurrence or the occurrence of emergency